

MOKYMAS APIE JAUTRŲ PAVELDĄ SUSITELKIANT Į MIGRACIJĄ IR TAPATYBĘ

- Išteklių rinkinys mokytojams

1. PRADŽIA

Remdamiesi tikromis istorijomis apie iš kartos į kartą perduodamas traumas, projekto „Identity on the line“ (I-ON) partneriai sukūrė šį mokomąjį rinkinį, skirtą mokytojams padėti spręsti jautraus paveldo problemas, susijusias su migracija ir tapatybe, siekiant galutinio tikslo – kurti taikias visuomenes, pagrįstas pagarba ir tarpusavio supratimu.

2. APIE ŠĮ RINKINĮ

Kam skirtas šis išteklių rinkinys?

Šis išteklių rinkinys yra skirtas mokytojams, kurie savo pamokose gali pritaikyti dvi pagrindines projekto temas: migracijos ir tapatybės. Tai gali būti istorijos, kalbos ir kultūros, geografijos, etikos, pilietinio ugdymo ar kt. pamokos. Nėra jokių apribojimų besimokančiųjų amžiaus grupei, nors patartina dirbti su 13 metų ir vyresniais moksleiviais, kurie yra susipažinę su XX amžiaus Europos istorijos pagrindais ir migracijos bei tapatybės sąvokomis.

Kaip naudoti šį išteklių rinkinį?

Ši medžiaga yra lanksti priemonė, skirta pamokas papildyti praktine patirtimi. Kviečiame su ja susipažinti ir naudoti pagal savo pamokos/pamokų poreikius.

Siūlome šešis teminius kursus, kuriuos galima toliau derinti dirbant grupėse. Galite rinktis trumpąjį kursą (45-90 min.) arba įgyvendinti didesnę mokyklos projektą, besitęsiantį savaitę ar ilgiau.

Pagrindinės I-ON mokomojo išteklių rinkinio mintys

- Paralelės tarp buvusių ir naujesnių migracijos procesų gali būti sujungtos kaip tiltai tarp esamo ir būsimo bendro kultūros paveldo Europoje.
- Kultūrinio dialogo stiprinimas ir supratimo apie bendrą istoriją bei vertybes didinimas sutvirtina šiuolaikinių migrantų – tų, kurie apsigyveno kitoje šalyje, ir priimančiųjų bendruomenių priklausymo bendrai Europos erdvei jausmą.
- Traumos perdavimas iš kartos į kartą daro įtaką ateinančių kartų gyvenimui ir jų tapatybei. Dalijimasis traumuojančia patirtimi gali sustiprinti asmenis ir grupes bei ugdyti savigarbą, o tai lemia socialinę gerovę.

3. KAM REIKALINGI MOKYMAI APIE MIGRACIJĄ IR TAPATYBĘ

„Identity on the line“ prisideda prie kokybiško švietimo siekimo – 4-ojo darnaus vystymosi tikslo (*angl.* Sustainable Development Goal, SDG) – 4.7. Švietimas tvaraus vystymosi ir pasaulinės pilietybės klausimais.

Švietimas išlaisvina intelektą, atrakina vaizduotę ir yra pagrindinis savigarbos principas.

*„Iki 2030 metų užtikrinti, kad visi besimokantys asmenys įgytų žinių ir įgūdžių, reikalingų darniam vystymuisi skatinti, įskaitant, be kitų dalykų, švietimą darnaus vystymosi ir darnios gyvensenos, **žmogaus teisių, lyčių lygybės, taikos ir***

nesmurtinės kultūros skatinimo, pasaulinės pilietybės bei kultūrų įvairovės ir kultūros indėlio į darnų vystymąsi vertinimo klausimais.“

I-ON partneriai yra įsitikinę, kad atviras kalbėjimas ir asmeninių istorijų viešinimas platesnei visuomenei gali išlaisvinti paveiktus asmenis ir tuos, kurie yra atsidūrę ankstyvoje mokymosi ir savo asmenybės ugdymo fazėje. Taigi dėmesys skiriamas jaunimui. Susipažinę su savo bendrapiliečių praeitimi, jie gali ugdyti empatiją ir kritinį mąstymą, tapti labiau tolerantiški ir pagarbūs įvairovei bei palengvinti socialinę integraciją. Besimokantys asmenys sužinos apie savo bendrą Europos istoriją įsitraukdami asmeniniu lygmeniu.

4. KURSAI

Šis išteklių rinkinys skatina tyrinėjimą ir dialogą.

Tyrinėdami pamirštas ar nepapasakotas istorijas, besimokantys asmenys yra kviečiami išreikšti savo mintis ir jausmus, o kartu išmokti išklaudyti ir užjausti savo bendrapiliečius ar klasės draugus.

Norint pradėti etiškai elgtis dirbant su jautriu paveldu, susijusiu su migracijos procesais ir tapatybėmis, kurioms per pastaruosius šimtą metų iškilo grėsmė, siūloma ištirti šio projekto rezultatus bei surinktas istorijas. Susipažinkite su mūsų [svetaine](#) ir [skaitmenine paroda](#) bei pažiūrėkite trumpą, šaliai pritaikytą, arba [pilno metražo filmą](#).

Tai jums puikiai padės pasirengti jūsų pamokos planui.

Šiose gairėse siūlomos 6 skirtingos temos:

1. **NAMAI IR TOLI NUO NAMŲ**
2. **ARTIMUMAS IR SVETIMUMAS**
3. **ATSPARUMAS IR PAŽEIDŽIAMUMAS**
4. **NETEISYBĖ IR SUSITAIKYMAS**
5. **TYLA IR ATVIRUMAS** arba
6. **ŠALIAI PRITAIKYTA TEMA** (istorijos, išnagrinėtos ir pateiktos visuomenei pagal šį projektą visose partnerių šalyse: Kroatijoje, Danijoje, Lietuvoje, Norvegijoje, Lenkijoje, Slovėnijoje ir Švedijoje).

Pamokos planas yra tas pats; keičiasi tik mokymosi tikslas.

TRUMPASIS KURSAS

1. Įvadas (10 min.)

Remdamiesi [parodos medžiaga](#), paruoškite trumpą PPT pranešimą su įvadu šia tema (migracija ir tapatybė) bei su jais susijusiais jausmais, kuriuos gali patirti žmonės, kuomet jie yra priversti išvykti arba savo noru palikti tėvynę. Kviečiame dirbti su projekto metu sukurtomis sąvokomis (namuose ir toli nuo namų, artimumas ir svetimumas, tautinė patirtis, pvz., Istrijos italai, paliekantys Istriją po Antrojo pasaulinio karo arba grenlandiečiai Danijoje ir kt.). Tam, kad pristatymas būtų patrauklesnis, kviečiame įtraukti keletą informantų citatų ir ekrano kopijų/nuotraukų, kurias rasite parodos medžiagoje arba [internetinėje parodos versijoje](#).

2. Interaktyvus, dialogu grįstas mokymasis (25 min.)

Po pristatymo ir priklausomai nuo pasirinktos temos siūlome:

- a) **JEI NAGRINĖJATE VIETOS TEMA**, pristatyti vietos trumpametražį filmą ir užmegzti dialogą su savo mokiniais pasitelkiant „Pagalvok, surask porą, pasidalink“ (*angl.* Think-Pair-Share) metodiką.
- b) **JEI NAGRINĖJATE SĄVOKA**, užmegzti dialogą su savo mokiniu pasitelkiant „Pagalvok - surask porą - pasidalink“ metodiką.

Mokytojas užduoda vieną iš siūlomų atvirojo tipo klausimų, o mokiniai minutę ar dvi tyliai mąsto. Tada kiekvienas mokinytis suranda partnerį ir aptaria klausimą (2-5 min.). Galiausiai visa klasė įsitraukia į diskusiją, kurioje mokiniai kelia rankas ir dalijasi visomis jų surinktomis mintimis bei idėjomis.

Taip pat galite naudoti darbalapius, kad mokiniai galėtų užsirašyti klausimus ir savo mintis.

Siūlomi klausimai:

NAMAI IR TOLI NUO NAMŲ

Kas tau yra namai?

Ar yra kokių nors daiktų ar maisto, primenančių tau namus?

Ką pasiimtum su savimi, jei tektų kraustyti į kitą šalį?

ARTIMUMAS IR SVETIMUMAS

Kokia tavo tapatybė?

Dėl ko jautiesi kažkam priklausantis?

Kas gali priversti žmones jaustis priimtais?

ATSPARUMAS IR PAŽEIDŽIAMUMAS

Kas tau yra laisvė?

Kaip manai, ką darytum, jei ją prarastum?

Ar prisimeni istorines asmenybes, praradusias laisvę?

TYLA IR ATVIRUMAS

Ar paslaptys ir nutylėjimai yra gerai ar blogai?

Ar atvirumas yra saugumo ir laisvės įrodymas?

Ar yra istorijų, kurių nereikėtų pasakoti?

NETEISYBĖ IR SUSITAIKYMAS

Ar kada nors patyrei neteisybę?

Ar manai, kad gali atleisti ir susitaikyti?

Ar žinai kokių nors istorinių asmenybių, patyrusių neteisybę?

Kurios vėliau atleido arba susitaikė?

ŠALIAI TAIKOMI ATVEJAI

Ar atpažįsti save matydamas ir skaitydamas kai kurių šių buvusių migrantų ir jų palikuonių istorijas?

Ar atpažįsti jų jausmus?

Ką manai apie šio atvejo įvykius? Ar buvo galima jų išvengti? Ar manai, kad kažkas

panašaus gali pasikartoti ateityje?

3. Stebėjimas (10 min.)

Po diskusijos ir pasidalinimo nuomonėmis siūlome įvertinti šią mokymosi patirtį. Galite pasitelkti 3-2-1 vertinimo strategiją. Paprašykite savo mokinių užrašyti 3 dalykus, kuriuos jie sužinojo, 2 dalykus, kurie jiems pasirodė įdomūs, ir 1 dalyką, kurio jie nesupranta, turi klausimų arba norėtų sužinoti daugiau. 3-2-1 vertinimo šablona rasite [nacionalinių išteklių skiltyje](#).

- Pasidalinkite savo patirtimi

Mums būtų malonu, jei pasidalintumėte savo žiniomis. Jei norite pasidalinti tuo, kas buvo nuveikta klasėje, mielai lauktume trumpo pristatymo su nuotraukomis ar jūsų mokinių darbais. Jei pageidaujate, jie gali būti publikuojami mūsų socialiniuose tinkluose arba svetainėje. Tokiu būdu galite įkvėpti ir užmegzti ryšį su kitais mokytojais, kurie dalinasi ta pačia aistra mokyti kitus.

El. paštas laiškams: **info@i-on.museum**

ILGASIS KURSAS (mažiausiai 90 min. pirmosioms 3 temoms ir 2 savaitės, jei aptariamos visos 6 temos)

1. Įvadas (45 min.)

Remdamiesi [parodos medžiaga](#), paruoškite trumpą PPT pranešimą su įvadu šia tema (migracija ir tapatybė) bei su jais susijusiais jausmais, kuriuos gali patirti žmonės, kuomet jie yra priversti išvykti arba savo noru palikti tėvynę.

Po įvado siūlome moksleiviams pristatyti [ilga filmą](#), kuris taps vertingu pagrindu jūsų tolimesnėje veikloje.

2. Interaktyvus, dialogu grįstas mokymasis (30 min.)

Mokytojas užduoda vieną iš siūlomų atvirojo tipo klausimų, o mokiniai minutę ar dvi tyliai mąsto. Tada kiekvienas mokinys suranda partnerį ir aptaria klausimą (2-5 min.). Galiausiai visa klasė įsitraukia į diskusiją, kurioje mokiniai kelia rankas ir dalijasi visomis jų surinktomis mintimis bei idėjomis.

Taip pat galite naudoti darbalapius, kad mokiniai galėtų užsirašyti klausimus ir savo mintis.

Siūlomi klausimai:

NAMAI IR TOLI NUO NAMŲ

Kas tau yra namai?

Ar yra kokių nors daiktų ar maisto, primenančių tau namus?

Ką pasiimtum su savimi, jei tektų kraustyti į kitą šalį?

ARTIMUMAS IR SVETIMUMAS

Kokia tavo tapatybė?

Dėl ko jautiesi kažkam priklausantis?

Kas gali priversti žmones jaustis priimtais?

ATSPARUMAS IR PAŽEIDŽIAMUMAS

Kas tau yra laisvė?

Kaip manai, ką darytum, jei ją prarastum?

Ar prisimeni istorines asmenybes, praradusias laisvę?

TYLA IR ATVIRUMAS

Ar paslaptys ir nutylėjimai yra gerai ar blogai?

Ar atvirumas yra saugumo ir laisvės įrodymas?

Ar yra istorijų, kurių nereikėtų pasakoti?

NETEISYBĖ IR SUSITAIKYMAS

Ar kada nors patyrei neteisybę?

Ar manai, kad gali atleisti ir susitaikyti?

Ar žinai kokių nors istorinių asmenybių, patyrusių neteisybę?

Kurios vėliau atleido arba susitaikė?

ŠALIAI TAIKOMI ATVEJAI

Ar atpažįsti save matydamas ir skaitydamas kai kurių šių buvusių migrantų ir jų palikuonių istorijas?

Ar atpažįsti jų jausmus?

Ką manai apie šio atvejo įvykius? Ar buvo galima jų išvengti? Ar manai, kad kažkas panašaus gali pasikartoti ateityje?

3. Stebėjimas (10 min.)

Po diskusijos ir pasidalinimo nuomonėmis siūlome įvertinti šią mokymosi patirtį. Galite pasitelkti 3-2-1 vertinimo strategiją. Paprašykite savo mokinių užrašyti 3 dalykus, kuriuos jie sužinojo, 2 dalykus, kurie jiems pasirodė įdomūs, ir 1 dalyką, kurio jie nesupranta, turi klausimų arba norėtų sužinoti daugiau. 3-2-1 vertinimo šabloną rasite [nacionalinių išteklių skiltyje](#).

4. Namų užduotis

Namų užduotimi siekiama moksleivius supažindinti ne tik su tapatybės ir migracijos temomis, bet ir su tyrimo metodais bei kuravimo praktika, atsižvelgiant į jų būsimą profesinį tobulėjimą. Štai kodėl siūloma sukurti nedidelę mokyklos parodą.

Norint surengti savo mokyklos parodą, moksleivis užduotį pradeda namuose. Mokiniai kviečiami nagrinėti temą dviem būdais:

1/ Remiantis asmenine patirtimi: moksleiviai kviečiami surasti nuotraukas ar objektus, susijusius su aptariama sąvoka (namuose, toli nuo namų, atsparumas, artimumas...)

ir sukurti nuotraukų (ar nufotografuotų objektų) plakatą su trumpais jų komentarais ar istorijomis, susijusiomis su konkrečiu objektu.

2/ Remiantis migracijos patirtimi: moksleiviai kviečiami pakalbinti migracijos patirties turinčius šeimos narius ir pristatyti savo istoriją kartu su iliustracija (pasakojimą atvaizduojantis piešinys, to asmens nuotrauka arba objektas, kurį šis asmuo sieja su savo migracijos patirtimi, nuotrauka).

5. Darbas mokykloje: parodos įrengimas (30 min.)

Pakvieskite mokinius pritvirtinti savo darbus ant stendo. Vėliau juos jie gali pristatyti savo mokyklos draugams.

6. Įvertinimas (15 min.)

Norėdami įvertinti ilgąjį kursą:

Pasitelkite kūrybingumą ir kiekvienam mokiniui iš popieriaus iškirpkite trijų tipų simbolius ([rasite ištekliuose](#)); širdį, saulę ir lašą. Pasiūlykit mokiniui pritvirtinti simbolį prie parodos kūrinio, kuris jį džiugina (saulė), liūdina (lašas) arba kuriam prijaučia ar jaučiasi artimas (širdis).

Kitas vertinimo variantas, kurį galite rinktis, yra vertinimo šablonas pasitelkiant šiuos klausimus (paruoštus jums [ištekliuose](#)):

1. Kas tau labiausiai patiko šio projekto metu?
2. Koks yra svarbiausias dalykas, kurį išmokai?
3. Ar norėtum, kad būtų daugiau panašių į šią paskaitų/ užsiėmimų?
4. Įvertink pasitenkinimo tokia veikla lygį

(NA – neturiu atsakymo, 1 – blogai, 5 – labai gerai. Apibrauk savo įvertinimą)

Filmo žiūrėjimas NA-1-2-3-4-5

Pranešimas NA-1-2-3-4-5

Parodos rengimas NA-1-2-3-4-5

Interviu NA-1-2-3-4-5

Diskusija klasėje NA-1-2-3-4-5

5. Anksčiau ir dabar (mokiniai yra kviečiami užrašyti vieną ar daugiau dalykų, kuriuos jie atrado ir kurie pakeitė jų nuomonę tam tikra tema)

Anksčiau manydavau:

Dabar manau:

- [Pasidalinkite savo patirtimi](#)

Mums būtų malonu, jei pasidalintumėte savo žiniomis. Jei norite pasidalinti tuo, kas buvo nuveikta klasėje, mielai lauktume trumpo pristatymo su nuotraukomis ar jūsų mokinių darbais. Jei pageidaujate, jie gali būti publikuojami mūsų socialiniuose tinkluose arba svetainėje. Tokiu būdu galite įkvėpti ir užmegzti ryšį su kitais mokytojais, kurie dalinasi ta pačia aistra mokyti kitus.

El. paštas laiškams: info@i-on.museum

*Jei ši medžiaga jums pasirodys įkvėpanti, galite pasitelkti kūrybą ir į veiklą savo klasės mokinius įtraukti įdomesniais būdais. Galite derinti abi temas ir dirbti su konkrečiais šalimis pritaikytu atveju lygindami su viena sąvoka (pvz., Lenkija bei artimumas ir svetimumas), taip pat galite pristatyti visas lyginamąsias sąvokas arba visas šalis ir suskirstyti mokinius darbui komandose.

5. IŠTEKLIAI

- [nuorodos į turimus išteklius](#):

straipsniai, filmai, skaitmeninė paroda, vertinimo metodai ir šablonai (*angl.* exit cards)

– anglų ir vietos kalbomis.